

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 10Co/10/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119204204
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 02. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Kohút
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8119204204.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Kohúta a sudcov JUDr. Jozefa Angeloviča a JUDr. Anny Ilčinovej, v právnej veci žalobcov: 1/ U. H., X.. XX.XX.XXXX, L. F. R. V. X, XXX XX J., 2/ E. D., X.. XX.X.XXXX, L. F. R. V. XX, XXX XX J., 3/ R. D., X.. X.XX.XXXX, L. R. XXX/X, XXX XX S., 4/ L. D., X.. X.XX.XXXX, L. XXX XX K. XXX, 5/ V. H., X.. X.X.XXXX, L. XXX XX K. XXX, 6/ E. H., X.. X.X.XXXX, L. XXX XX K. XXX, 7/ H. D., X.. XX.X.XXXX, L. F. R. V. X, XXX XX J., 8/ Y. G., X.. XX.X.XXXX, L. XXX XX K. XXX a 9/ X. D., X.. XX.X.XXXX, L. F. R. V. X, XXX XX J., všetci právne zastúpení Mgr. Ernest Vokál, advokát, so sídlom Hlavná 61, 080 01 Prešov, IČO: 50660888, proti žalovaným: 1/ J. Y.A., X.. XX.XX.XXXX, L. J., Y. M. XXXX/XX, XXX XX J., právne zastúpený JUDr. Rastislav Cestický, advokát, so sídlom Palackého 1, 040 01 Košice - mestská časť Staré Mesto, IČO: 42249414 a 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, právne zastúpený JUDr. Baltazár Mucska, advokát, so sídlom v Vajnorská 55, 831 03 Bratislava - mestská časť Nové Mesto, IČO: 42174856, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní oboch žalovaných proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 11C/10/2019-81 zo dňa 5.2.2020, takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti výroku I., ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovie a výroku IV. o náhrade trov konania medzi žalobcami s výnimkou žalobkyne v 7. rade a žalovanými.

Ruší rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku V. o náhrade trov konania medzi žalobkyňou v 7. rade a žalovanými a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Žalobcovia v 1., 2., 3., 4., 5., 6., 8. a 9. rade majú voči obom žalovaným nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozhodol takto:

„I. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobcom v 1. a 9. rade, každému z nich po 4.000 Eur, žalobcom v 2. a 3. rade, každému z nich po 3.000 Eur, žalobcom v 4., 5., 6. a 8. rade, každému z nich po 2.000 Eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného.

II. Žalobu žalobkyne v 7. rade z a m i e t a.

III. Žalobu žalobcov v 1., 2., 3., 4., 5., 6., 8. a 9. rade v prevyšujúcej časti z a m i e t a.

IV. Žalobcovia v 1., 2., 3., 4., 5., 6., 8. a 9. rade majú voči obom žalovaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, ale len z prisúdenej istiny.

V. Žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v 7. rade nepriznáva.“

2. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobcovia žalobou doručenu súdu 1.3.2019 sa domáhali náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, každý z nich po 20.000,- eur voči žalovanému v I. rade, ktorý pri dopravnej nehode zavinil smrť ich príbuzného H. D. - otca a brata, ktorá hlboko zasiahla do ich života. Po náhlej smrti nebohého prežívajú žalobcovia pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku, keďže s nebohým mali silný citový vzťah a blízke rodinné väzby. Nárok uplatnili aj voči poisťovateľovi, ktorý mal so žalovaným v I. rade uzatvorenú poistnú zmluvu v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení a odôvodnili ho § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení. Poukázali pritom na nutnosť eurokonformného výkladu pojmu škoda podľa záveru rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-22/12 (Haasová) a tiež závery vyplývajúce z rozhodnutia Ústavného súdu SR - uznesenia III. ÚS 646/15 zo dňa 16.12.2015, III. ÚS 610/17, v zmysle ktorých uplatnený nárok spadá do rozsahu poistného krytia povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z. z. Neskôr poukázali aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu 6MCdo/1/2016, ktoré bolo publikované aj v zbierke rozhodnutí Najvyššieho súdu a stanovísk pod č. 61.

3. Žalovaný v I. rade v písomnom vyjadrení k žalobe súhlasil, že svojim protiprávnym, nedbanlivostným konaním zasiahol do rodinného života pozostalých H. D., avšak poukázal na to, že zo žaloby nevyplýva status pozostalých ako žalobcov a ani intenzita porušenia ich práv do ochrany osobnosti u jednotlivých žalobcov. Žiadal zohľadniť okolnosti dopravnej nehody, mieru spoluzavinenia nebohého a poukázal pritom na závery znaleckého posudku A.. R. č. XX/XX nachádzajúceho sa v trestnom spise 1T/13/2018, ktorý žiadal pripojiť.

4. Žalovaný v 2. rade namietol svoju vecnú pasívnu legitimitáciu v danom spore a vyslovil názor o nesprávnej interpretácii rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-22/12. Podľa tohto rozsudku náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej pri smrti pri dopravnej nehode je pokrytá povinným zmluvným poistením len vtedy, ak jej náhrada na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo, v danom prípade slovenská právna úprava nezahŕňa právo na ochranu osobnosti a z nej vyplývajúci nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pri porušení tohto práva pod náhradu škody, ktorú je možné uplatniť z povinného zmluvného poistenia. Poukázal tiež na závery vyplývajúce z rozsudku Najvyššieho súdu SR 4Cdo/168/2009 a 3Cdo/301/2012. Uviedol, že nesprávny je eurokonformný výklad § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z., že pod pojem „škoda na zdraví“ sa má považovať aj nemajetková ujma, nakoľko tzv. motorové smernice, ktoré sa týkajú zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upravujú zodpovednosť za škodu a netýkajú sa poistenia nárokov z iného titulu než je zodpovednosť za škodu. Z obsahu celého zákona č. 381/2001 Z. z. jasne vyplýva, že povinné zmluvné poistenie kryje len zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a nie iné nároky. Aj keď žalovaný uznal, že k spornej otázke sa vyjadroval aj Ústavný súd SR, vyslovil názor, že jeho vyjadrenie nie je právne záväzné pre všeobecné súdy. Namietal aj výšku uplatneného nároku, ktorú považoval za neprimeranú. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3Cdo/228/2012, v rámci ktorého konania bola priznaná manželovi a otcovi za smrť manželky a syna nemajetková ujma 23.000,- eur. Výška nemajetkovej ujmy by mala zohľadniť pomery a príjem žalovaného v I. rade, keďže poisťovateľ nezasiahol do práv žalobcov a ak by malo dôjsť k plneniu nemajetkovej ujmy bolo by to namiesto žalovaného v 2. rade (správne žalovaného v I. rade). Súd by mal podľa neho prihliadať aj na to, že pozostalí boli morálne uspokojení v podobe odsúdenia páchatel'a za trestný čin. Poskytnutie náhrady v peniazoch s poukazom na § 13 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka je len doplnkom morálneho zadosťučinenia v prípade, ak to samo o sebe nepostačuje a nesmie slúžiť ako majetkový prospech toho, komu do práv sa zasiahlo.

5. Citujúc ust. § 11, § 13 Občianskeho zákonníka, ako aj čl. 19 ods. 2 Ústavy SR súd prvej inštancie, že do rámca ochrany osobnosti patrí aj právo na súkromie, ktorého súčasťou je aj rodinný život zahrňujúci najmä právo fyzickej osoby vytvárať, udržiavať a rozvíjať vzájomné vzťahy v rodine a v ich rámci naplňovať vlastnú osobnosť. Protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. Uvedenou problematikou sa zaoberal Najvyšší súd SR v uznesení 5Cdo/265/2009 zo dňa 17.2.2011, v ktorom vyslovil záver, že ak medzi fyzickými osobami

existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jedného z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhých osôb. Takýmto protiprávnym konaním tretej osoby do práva na súkromie resp. rodinného života môže byť účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni napĺňať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová ujma. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a vzťahu s blízkou osobou. Ak preto došlo k zásahu do tohto práva, možno využiť právne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré sú uvedené v § 13 Občianskeho zákonníka.

6. Právo súrodencov, či detí požadovať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípade úmrtia člena rodiny súdy priznávajú (napr. rozhodnutie Krajského súdu Nitra 9Co/330/2012 zo dňa 2.10.2013, Krajského súdu v Prešove 16Co/29/2011 zo dňa 20.6.2011). Potrebné si je uvedomiť, že v prípade smrti žiadne zadosťučinenie nemôže odčiniť skutočne vzniknutú ujmu. Zmyslom tejto relatívnej náhrady je preto iba túto ujmu zmierniť. Uvedená satisfakcia pre žalobcov však nemôže byť likvidačná pre pôvodcu zásahu. Primárny význam náhrady nemajetkovej ujmy je poskytnúť satisfakciu tomu, do osobnostných práv koho bolo zasiahnuté. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je vecou voľnej úvahy súdu a z hľadiska proporcionality by mala rešpektovať určité spoločné všeobecné kritéria. Mala by byť primeraná závažnosti (podstate, intenzite, trvalosti, šírke a oblasti negatívneho dopadu, možnostiam eliminácie dôsledkov a podobne) vznikutej ujmy a musí zohľadňovať okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva (napr. rozsudky Najvyššieho súdu SR 1Cdo/47/2011 zo dňa 21.11.2013, 3Cdo/228/2012 zo dňa 26.9.2013).

7. V dôsledku úmrtia najbližšieho rodinného príslušníka žalobcov došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv, ktorého následok nie je možné žiadnym spôsobom reparaovať. Došlo k trvalej deštrukcii rodinných väzieb tvoriacich základ súkromného života žalobcov. Smrť H. D. - otca a brata bola nečakaná a tragická. V konaní súd mal za preukázané silné citové a rodinné putá, žalobcov (okrem žalobkyne v 7. rade) k nebohému. Z jeho nečakaného úmrtia prežívali spomínaní žalobcovia pocity smútku a depresie.

8. Ďalším podporným argumentom pri ustálení výšky náhrady môže byť aj rozhodnutie ESLP v prípade F. proti Slovenskej republike, ktorým bola sťažovateľke priznaná nemajetková ujma 25.000,- eur za to, že nekonaním štátnych orgánov bolo zasiahnuté do jej osobnostných práv usmrtením jej oboch maloletých detí, pričom v danom prípade došlo k absolútnemu rozvráteniu jej rodinného života, keďže boli usmrtené obe jej dcéry a sťažovateľka žiadne iné deti nemá. Európsky súd jej teda za stratu jedného dieťaťa priznal náhradu nemajetkovej ujmy 12.500,- eur.

9. Pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné zohľadňovať princíp proporcionality a preto súd bral do úvahy aj iné právoplatné súdne rozhodnutia o priznaní nemajetkovej ujmy voči vodičovi a poisťovní. Rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica 7C/69/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne 6Co/609/2014 bola priznaná náhrada manželke 17.000,- eur a dvom plnoletým deťom po 4.500,- eur. Vecou sa pritom zaoberal aj Najvyšší súd SR v konaní 1Cdo/523/15 a Ústavný súd SR III. ÚS 666/16. Rozsudkom Okresného súdu Topoľčany 5C/351/2013 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu Nitra 8Co/470/2014 bola priznaná náhrada trom deťom po 10.000,- eur, aj v tomto prípade sa vecou zaoberal Ústavný súd SR v konaní III. ÚS 646/2015. V ďalšom spore vedenom na Okresnom súde v Senici pod sp. zn. 10C/9/2013 a následne na Krajskom súde Trnava 10Co/566/2015 bola právoplatne priznaná náhrada manželovi a deťom po 8.000,- eur, rozsudkom Okresného súdu Martin bol priznaný nárok manželke a dvom deťom po 5.000,- eur, rozsudkom Okresného súdu Prešov 11C/80/2014 bola matke priznaná náhrada 10.000,- eur, otcovi a 4 súrodencom po 3.000,- eur.

10. Súd prvej inštancie teda pri ustálení výšky náhrady sa riadi vlastnou voľnou úvahou, pričom zohľadňoval tie kritéria, ktoré uviedol v predchádzajúcej časti rozsudku vrátane princípu proporcionality. Zároveň však zohľadnil aj okolnosti, za ktorých došlo k predmetnej dopravnej nehode, keďže aj sám nebohý sa dopustil porušenia zákonnej prevenčnej povinnosti upravenej v § 415 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Bolo totiž nepochybne preukázané, že bol v ťažkom stupni opitosti a ako konštatoval znalec A. R. k zrážke by nedošlo, ak by si všímal situáciu na ceste, keďže mal možnosť včas reagovať na prichádzajúce vozidlo a nepokračovať v prechádzaní cez vozovku.

11. Súd prvej inštancie zároveň považoval za potrebné zistiť rozsah citovej ujmy u každého zo žalobcov individuálne a podľa toho osobitne u každého z nich priznať určitú výšku nemajetkovej ujmy. Z výsluchu žalobcov vyplynulo, že s nebohým mali pekný vzťah, často boli spolu v kontakte, nemali však žiadne spoločné aktivity a každý z nich okrem žalobcu v 9. rade už mali svoje rodiny - partnera a deti. Po zohľadnení týchto skutočností vrátane výraznej miery zavinenia dopravnej nehody aj nebohým súd považoval za primeranú satisfakciu pre žalobcov v 4., 5., 6. a 8. rade, ktorí sú súrodencami nebohého sumu 2.000,- eur. Inak súd vníma nárok žalobcov 1., 2., 3. a 9. rade, ktorí sú deťmi nebohého, pretože náhlou smrťou otca prišli o druhého rodiča a to v krátkom čase po smrti ich matky. Preto citovú stratu aj druhého rodiča vnímajú intenzívnejšie, čo vyplynulo aj z ich výpovedí. Súd preto im priznal náhradu nemajetkovej ujmy - žalobcom v 2. a 3. rade po 3.000,- eur a žalobcom v 1. a 9. rade priznal viac - po 4.000,- eur. Obaja títo žalobcovia bývali s nebohým v jednej domácnosti, nebohý pomáhal svojej dcére - žalobkyni v I. rade aj pri opatere jej detí a staral sa aj o svojho syna - žalobcu v 9. rade, ktorý smrť otca prežíval tak intenzívne, že sa zhoršil jeho zdravotný stav. Pri ustálení výšky prisúdenej náhrady súd zohľadňoval aj pomery žalovaného v I. rade, ktorý, ako vyplynulo zo zápisnice o jeho vypočutí v rámci trestného konania, je síce zamestnaný, ale dosahuje čistý mesačný príjem len 500,- eur mesačne a nemá žiadny majetok.

12. Pokiaľ ide o pasívnu legitímáciu žalovaných, u žalovaného v I. rade je potrebné poukázať na viazanosť súdu v občianskoprávnom konaní rozhodnutím v trestnom konaní s poukazom na § 193 CSP. Súd prvej inštancie teda vychádzal zo skutočností, že žalovaný v I. rade zavinil pri dopravnej nehode smrť H. D. a tým neoprávnene zasiahol do súkromia žalobcov chráneného v ustanovení § 11 Občianskeho zákonníka. Jeho konanie bolo protiprávne a preto bolo právne dôvodné uznať základ uplatneného nároku žalobcov voči nemu, keďže nepochybne úmrtie ich blízkej osoby - otca, brata predstavuje závažný zásah do ich práva na súkromie a rodinného života.

13. Pasívna legitímácia žalovaného v 2. rade vyplýva z § 4 ods. 1, 2 písm. a) a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení.

14. Následne aplikujúci § 4 ods. 1, 2 a § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení okresný súd uviedol, že súd zastáva názor, že podľa citovaných ustanovení sa posudzuje aj náhrada nemajetkovej ujmy uplatnená v tomto prípade, a to v zmysle záverov rozhodnutia Ústavného súdu SR III. ÚS 666/16 zo dňa 11.10.2016. Podľa ústavného súdu je povinnosťou slovenského vnútroštátneho súdu nielen ústavne konformná, ale aj eurokonformná interpretácia zákonov, aby sa tak zabezpečil reálny účinok príslušnej európskej smernice. Smernice EÚ predstavujú kategóriu predpisov sekundárneho práva typickú absenciou priamej uplatniteľnosti voči fyzickým a právnickým osobám v jednotlivých členských štátoch. Vychádzajúc zo zmluvy o fungovaní EÚ (článok 288 ods. 3) je smernica záväzná pre každý členský štát, pričom vnútroštátne orgány sú povinné svoje kompetencie vykonávať tak, aby bolo zabezpečené dosiahnutie výsledku očakávaného smernicou. Relevantnými sú z hľadiska predmetu sporu tzv. motorové smernice (smernica Rady č. 84/5 EHS zo dňa 30.12.1983, smernica EP a Rady č. 2005/14/EHS zo dňa 11.5.2005, ako i smernica č. 2009/103/ES zo dňa 16.12.2009), ktoré ukladajú členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel bola krytá poistením. Ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel nemôžu odňať smerniciam potrebný účinok. Členské štáty majú tiež zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením (rozsudok Súdneho dvora EÚ M.- XX/XX P.). Z bodu 59 tohto rozsudku vyplýva, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízky osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Z bodu 56 tohto rozsudku vyplýva, že týmto vnútroštátnym právom je § 11 a 13 Občianskeho zákonníka. Podľa bodu 50 rozsudku medzi škody, ktoré sa musia v súlade s tzv. motorovými smernicami nahradiť, patrí aj nemajetková ujma, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo v ustanovení § 11 a 13 Občianskeho zákonníka. Z bodu 57 rozsudku vyplýva, že tento záver nie je možné spochybniť ani tým, že ustanovenia zakladajúce právo pozostalých po obetiach dopravnej nehody na náhradu nemajetkovej ujmy systematicky patria do tej časti Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahov do práva na ochranu osobnosti, zatiaľ čo právo na náhradu škody je upravené v inej časti. V zmysle bodu 58 uvedeného rozsudku je rozhodujúce, že zodpovednosť poisteného vznikla na samostatnom od pojmu škoda oddelenom pojme nemajetkovej ujmy. Pojem zodpovednosti za škodu

spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel používaný v uvedených smerniciach je potrebné vykladať tak, že do neho patria aj nároky, ktoré vnútroštátne právo výslovne nezaraduje medzi nároky na náhradu škody v prísnom slova zmysle, ak je ich podstata podobná, teda že majú občianskoprávny charakter a vznikajú v dôsledku protiprávnej udalosti - dopravnej nehody. Pod pojem ujma na zdraví (používaný v smerniciach) patrí akákoľvek ujma spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa fyzickú ako aj psychickú traumu (uznesenie Najvyššieho súdu SR 3Cdo/234/2017 zo dňa 17.4.2018). Možno teda uzavrieť, že žalobcovia sa dôvodne domáhali náhrady nemajetkovej ujmy priamo voči poisťovateľovi, teda žalovanému v 2. rade, ktorý má v zmysle eurokonformného výkladu § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. v rámci škody na zdraví nahradiť i nemajetkovú ujmu v podobe psychickej traumy.

15. K totožnému právnemu záveru dospel Ústavný súd SR aj v uznesení II. ÚS 847/2016 zo dňa 10.11.2016. Pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení je teda potrebné pojem škoda vykladať eurokonformne, teda extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých v dôsledku usmrtenia blízkej osoby pri dopravnej nehode. Takto posudzujú súdy pasívnu legitimitáciu aj poisťovateľov, čoho dôkazom sú už viaceré súdne rozhodnutia napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 6Cdo/143/2017 zo dňa 27.2.2018, 6Cdo/206/2017 zo dňa 27.2.2018, 8Cdo/6/2018 zo dňa 27.9.2018 a napokon 6MCdo/1/2016 zo dňa 31.7.2017, ktoré bolo uverejnené aj v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu SR pod č. 61.

16. Vyššie citované rozhodnutia Najvyššieho súdu SR je potrebné považovať už za ustálenú rozhodovaciu činnosť, ktorou boli prekonané iné závery predchádzajúcich súdnych rozhodnutí, ktoré súdy nižšieho stupňa majú akceptovať a tým naplniť aj princíp právnej istoty, ktorý je zakotvený aj v článku 2 ods. 2 CSP. Súd pritom nezistil žiadny dôvod pre odklon od týchto rozhodnutí a preto prijal záver o vecnej pasívnej legitimitácii aj žalovaného v 2. rade v tomto spore. Zároveň súd prvej inštancie oponuje názoru, že by neexistovala viazanosť rozhodnutiami aj Ústavného súdu SR. Výklad práva učený v rozhodnutiach Ústavného súdu by totiž mal byť východiskom pre rozhodovania nasledujúcich prípadov rovnakého druhu a všeobecné súdy musia rešpektovať ústavnoprávne výklady Ústavného súdu. Ide o tzv. precedenčnú záväznosť, ktorá síce nie je absolútna a pripúšťa dialóg, teda prednesenie nových závažných argumentov, ktoré by mohli viesť k prípadnej zmene judikatúry, čo však v tomto prípade nenastalo.

17. Súd prvej inštancie preto zaviazal oboch žalovaných k zaplateniu prisúdených nárokov, avšak nie solidárne, pretože obaja žalovaní majú podľa názoru súdu postavenie samostatných spoločníkov. Vo vzťahu k žalovanému v I. rade bol nárok priznaný ako voči škodcovi, ale voči žalovanému v 2. rade ako voči poisťovateľovi, teda na základe rôzneho právneho dôvodu. Preto každý zo žalovaných je zaviazaný na plnenie celého dlhu žalobcom a vo výroku je vymedzený ich vzájomný vzťah tak, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého.

18. Pokiaľ ide o nárok žalobkyne v 7. rade tá sa na pojednávanie napriek vedomosti o jeho termíne, ale aj upozornení o nutnosti jej vypočítania, bez ospravedlnenia nedostavila. Tým sa sama zbavila možnosti preukázania vzniknutej citovej ujmy, ktorá je nevyhnutná pri posudzovaní nároku. Súd nesúhlasí s názorom, že postačuje preukázanie blízkeho príbuzenského vzťahu, ak by tomu tak bolo, súd by mohol rozhodovať len na základe predloženia rodných listov, čo však považuje za absurdné. Účelom výsluchu je zistiť, či a v akej intenzite bol blízky vzťah medzi nebohým a príslušným pozostalým. Aj keď teda ide o vzťah otca a dieťaťa, ten nemusel byť ideálny, mohol byť aj problémový do takej miery, že by nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade smrti otca ani nevznikol. Vo vzťahu k nároku žalobkyne v 7. rade teda nebol preukázaný základ tohto nároku a preto súd jej žalobu zamietol.

19. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP. Keďže rozhodnutie o výške priznanej náhrady záviselo od úvahy súdu, má sa za to, že žalobcovia, ktorým bol nárok priznaný, hoci nie v uplatnenom rozsahu, sú v spore plne úspešní. Súd prvej inštancie im preto priznal náhradu trov konania voči neúspešným žalovaným v rozsahu 100 %, ale len z prisúdených súm. Pokiaľ ide o konanie medzi žalobkyňou v 7. rade a žalovanými, aj keď žalovaní v tomto konaní boli voči nej úspešní, súd pri tomto nároku na náhradu trov konania aplikoval § 257 CSP a zohľadnil výnimočné okolnosti tohto prípadu, keďže nárok touto žalobkyňou bol uplatnený v dôsledku tragickej smrti jej otca.

20. Proti uvedenému rozsudku, a to proti jeho výrokom I., IV. a V. podal žalovaný v 2. rade včas odvolanie z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP. Žalovaný v 2. rade namietal svoju pasívnu vecnú legitimitáciu s tým, že práve podľa eurokonformného výkladu rozsudku Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 24.10.2013 vo veci C-22/12 vyplýva, že aproximácia právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa má vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízky

osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Žalovaný v 2. rade zastával právny názor, že Slovenská právna úprava nezahŕňa právo na ochranu osobnosti a z nej vyplývajúci nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pri porušení tohto práva pod náhradu škody, ktorú je možné uplatniť z povinného zmluvného poistenia. Vo výklade a právnom posúdení nároku na nemajetkovú ujmu žalovaný v 2. rade zastával aj naďalej názor, a to aj po vydaní rozhodnutia ESD C-22/12, že nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V tomto smere poukázal najmä na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.4.2011, sp. zn. 4Cdo/168/2009, ako aj rozhodnutie toho istého súdu zo dňa 31.3.2016, sp. zn. 3Cdo/301/2012. Vo svetle teórie práva nie je podľa žalovaného možné stotožniť právo na náhradu škody a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade zásahu do osobnostnej sféry fyzickej osoby a obdobne nie je možné subsumovať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniknutých z dôvodu neoprávneného zásahu do tzv. osobnostných práv pod pojem „škoda na zdraví“ uvedený v § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP. Uvedené subsumovanie sa nedá zdôvodniť ani eurokonformným výkladom predmetného ustanovenia, nakoľko tzv. motorové smernice, ktoré sa týkajú poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla hovoria o „poistení zodpovednosti za škodu“ a o „náhrade škody“ a „odškodnení poškodených osôb“ s tým, že smernice sa zaoberajú poistením zodpovednosti za škodu (spôsobenú prevádzkou motorového vozidla) a nie poistením nárokov vzniknutých z iného titulu, než je zodpovednosť za škodu.

21. Stanovisko žalobcov vo vzťahu k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 666/2016 je podľa názoru žalovaného nesprávne, keď je z neho zrejmé, že tento sa nezaoberal hodnotením právnej stránky veci ako takej, ale sa zaoberal otázkou porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v kontexte čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a označil odôvodnenie súdu ako dostatočné, pričom ho nehodnotil po právnej stránke. Žalovaný v 2. rade sa domnieval, že Ústavný súd prekročil účel svojho poslania a vyjadril vo veci právny názor, ktorý nemôže byť pre všeobecné súdy Slovenskej republiky záväzný.

22. Žalovaný v 2. rade mal vzhľadom na okolnosti vzniku škody za to, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v predmetnom prípade je v rozpore s princípom spravodlivosti. V trestnom konaní bolo síce konštatované, že žalovaný v 1. rade prekročil maximálnu povolenú rýchlosť, avšak v predmetnom prípade je podstatná tá skutočnosť, že zo samotného znaleckého dokazovania vyplýva, že je to práve zosnulý, ktorý vytvoril kolíziu situáciu, keď v stave ťažkej opilosti vstúpil na vozovku a práve týmto konaním pod vplyvom alkoholu zapríčinil vznik dopravnej nehody. Podľa názoru žalovaného náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vo vzťahu k okolnostiam škodovej udalosti je nedôvodná s tým, že spoluvina poškodeného na vzniku škodovej udalosti nebola súdom prvej inštancie dostatočne odzrkadlená pri riešení odôvodnenia priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

23. Ďalej žalovaný v podanom odvolaní poukázal na právne nesprávne rozhodnutie súdu prvej inštancie ohľadom výšky trov konania, najmä v tom smere, že bola priznaná náhrada trov konania v rozsahu 100 %, aj keď žalobcovia boli zastúpení odborným zástupcom, advokátom, preto pri formovaní petitu a určení žalovanej sumy mali postupovať v súlade so súdnou praxou a reálne zhodnotiť a zadefinovať svoju nemajetkovú ujmu. Neprimerane vysoký uplatnený nárok vo vzťahu k reálne priznanej sume zbytočne zaťažuje súd i strany konania a v konečnom dôsledku je len dôkazom snahy získať čím väčšiu sumu.

24. V predmetnom konaní síce rozhodnutie o výške nároku záviselo od úvahy súdu, to však podľa žalovaného v 2. rade neodôvodňuje tú skutočnosť, aby si v obdobných prípadoch žalobcovia uplatňovali ľubovoľnú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a následne sa dožadovali náhrady trov konania v celom rozsahu aj po využití moderačného práva zo strany súdu a podstatnom znížení uplatňovaného nároku.

25. Žalovaný v 2. rade považoval za nedodržiateľný taký stav, kedy je v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy prakticky odňatý nárok žalovaných na náhradu trov konania v takých prípadoch, kedy je uznaná podstata samotného nároku bez ohľadu na to, že výška uplatneného nároku je v porovnaní s praxou súdov Slovenskej republiky nadhodnotená.

26. Žalovaným je napriek úspešnej obrane voči neprimeranému nároku uplatnenému zo strany žalobcu odňatý nárok na náhradu trov konania, v čom žalovaný v 2. rade videl hrubé porušenie princípu spravodlivosti.

27. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaný v 2. rade žiadal, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že žalobu voči žalovanému zamietne a prizná mu voči žalobcom v 1. až 9. rade nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

28. Proti tomuto rozsudku, rovnako proti jeho vyhovujúcemu výroku, ako aj proti súvisiacim výrokom o náhrade trov konania podal rovnako včas odvolanie žalovaný v 1. rade, v ktorom poukázal najmä na zistenie orgánov činných v trestnom konaní, kde jednoznačne vyplynula vysoká miera spoluzavinenia

nebohého verifikovaná výpoveďami svedkov, ale najmä znaleckých posudkov znalcov z odboru zdravotníctva a farmácie a z odboru cestnej dopravy.

29. Zásadnú chybu videl žalovaný v 1. rade pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy, najmä pokiaľ sa týka skutkového stavu a nepreskúmateľnosti, tak ako to definoval Najvyšší súd ČR vo svojom rozhodnutí vo veci sp. zn. 30Cdo/2005/2003 zo dňa 27.10.2003, najmä bremená tvrdenia a unesenia dôkazného bremena. Podľa žalovaného v 1. rade je síce pravdou, že súd prvej inštancie prihliadol na jeho majetkové pomery pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy, avšak z pohľadu vykonaného dokazovania, najmä výsluchmi žalobcov, neprihliadol na požiadavku sebaobohacovania, tak ako to konštatoval Najvyšší súd SR vo veci sp. zn. 1Cdo/89/97, keďže závažnosť zásahu do rodinného života pozostalých nebohého nie je rozhodujúcim kritériom.

30. V rámci odvolacieho návrhu žalovaný v 1. rade žiadal, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové prejednanie a rozhodnutie.

31. Žalobcovia sa k podaným odvolaniam žalovaných nevyjadrili.

32. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolania boli podané subjektívne legitimovanými stranami sporu (neúspešnými žalovanými, § 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu danom ust. § 379 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario za použitia § 219 ods. 3 v spojení s § 379 ods. 1 CSP) rozsudok Okresného súdu potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny v jeho napadnutej vyhovujúcej časti vo veci samej, vrátane výroku o náhrade trov konania s výnimkou výroku o náhrade trov konania vzťahujúcej sa k žalobkyni v 7. rade s tým, že vo vzťahu k tejto žalobkyni rozsudok z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia v tomto rozsahu (náhrady trov konania vo vzťahu medzi žalobkyňou v 7. rade a žalovanými) zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

33. So zreteľom na použitú argumentáciu žalovaných z hľadiska rozsahu a dôvodov odvolania (§ 379, § 380 CSP) je rozhodnutie súdu prvej inštancie vecne správne a nemožno sa stotožniť s argumentáciou žalovaného v 2. rade pokiaľ sa týka nedostatku jeho vecnej aktívnej legitimácie v spore. Nemožno mať pochybnosti o správnosti právneho posúdenia prejednávanej veci súdom prvej inštancie a neboli zistené vady konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prvej inštancie čiastočne pochybil len pokiaľ sa týka výroku náhrady trov konania vo vzťahu medzi žalobkyňou v 7. rade a žalovanými.

34. Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy (§ 11 Občianskeho zákonníka).

35. Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

36. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

37. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

38. Každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

39. Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá (§ 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

40. Zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil (§ 420 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

41. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťnej zmluve.

42. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu

a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,

b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí,

c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,

d) ušlého zisku.

43. V prejednávanej veci bolo nepochybne preukázané, že právny predchodca žalobcov (nebohý H. D., bol ich otcom, resp. súrodencom) bol obeťou dopravnej nehody, ku ktorej došlo dňa 11.8.2017, okolo 22.00 hod. v J. na križovatke ulici G. a Y.P.. Bol zrazený a usmrtený osobným motorovým vozidlom značky Š.F. S. EVČ: J. XXX O., ktoré viedol žalovaný v 1. rade. Rovnako bolo preukázané už v trestnom konaní, a to právoplatným rozhodnutím - trestným rozkazom Okresného súdu Prešov č.k. 1T/13/2018-288 zo dňa 20.2.2018, keďže žalovaný v 1. rade za túto dopravnú nehodu zodpovedá, nakoľko prekročil maximálnu povolenú rýchlosť.

44. V dôsledku toho je nepochybné, že žalovaný v 1. rade nesie zodpovednosť na vzniku škody tejto dopravnej nehody a následku, ktorý postihol právneho predchodcu žalobcov v podobe jeho usmrtenia. Tento škodlivý následok - usmrtenie H. D. je v priamej príčinnej súvislosti s predmetom dopravnej nehody a činnosťou žalovaného v 1. rade ako vodiča, preto nemožno akceptovať námietky žalovaného v 2. rade uvedené v jeho odvolaní, že neexistuje priama príčinná súvislosť medzi nemajetkovou ujmom žalobcov a poistnou udalosťou ako takou.

45. Pokiaľ žalovaný 2. v rade argumentuje rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/73/2006 z 30.1.2007, podľa ktorého príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama o sebe následkom protiprávneho konania žalovaného, pričom o takýto prípad ide aj vtedy, ak poškodenie zdravia žalobcov bolo výsledkom ich reakcie na smrteľný úraz syna, treba konštatovať, že táto judikatúra nie je aplikovateľná v prejednávanej veci, ktorá sa týka nemajetkovej ujmy v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj v zmysle § 4 a nasl. zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnkov. V tejto súvislosti treba poukázať predovšetkým na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová C-22/12 z 24.10.2013, podľa ktorého ustanovenia Smerníc Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS a 90/232/EHS sa majú vykladať tak, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Z hľadiska vnútroštátneho bola táto problematika upravená následne rozhodnutiami Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 646/2015 a I. ÚS 4744/2016. Za týchto okolností nemá odvolací súd pochybnosti o zodpovednosti oboch žalovaných (a teda aj žalovaného 2/ ako poisťiteľa v nadväznosti na ust. § 4 a nasl. zák. č. 381/2001 Z. z.) za nemajetkovú ujmu, ktorá stratou právneho predchodcu bola žalobcom spôsobená.

46. Podľa čl. 2 ods. 1, 2 základných princípov Civilného sporového poriadku, ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

47. Podľa ust. § 393 ods. 2 CSP v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté.

48. Poukazujúc na vyššie citované zákonné ustanovenia odvolací súd konštatuje, že uznesením č. 2 bol rozhodnutím Občianskeho právneho kolégia Najvyššieho súdu SR z 9.10.2018 s výsledkom hlasovania za - 20, proti - 0 prijaté rozhodnutie na uverejnenie v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR v znení právnej vety: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom

poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetkové ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. júla 2017, sp. zn.: 6MCdo 1/2016).

49. Poukazujúc na vyššie uvedené, keď jednoznačne tým, že najvyššou súdnou autoritou všeobecných súdov, a to rozhodnutím Najvyššieho súdu SR bolo jednohlasne kolégiom rozhodnuté o zverejnení tejto právnej vety v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR, ktorá bola vyjadrená v rozsudku Najvyššieho súdu SR vo veci sp. zn.: 6MCdo/1/2016, preto považoval odvolací súd sa nadbytočné zaoberať sa ostatnou odvolacou argumentáciou žalovaného v 1. rade súvisiacou s rozsahom krytia povinného zmluvného poistenia.

50. Použitie zákona č. 381/2011 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení, najmä na ust. § 4 ods. 2 zákona, ktorý upravuje vecný rozsah poistného krytia v našom právnom prostredí a pojem škoda je podľa názoru odvolacieho súdu, potrebné vykladať eurokonformne. Rozhodujúcim je v danej veci rozsudok Európskeho Súdneho dvora M.-XX/XX vo veci F. P. proti K. J. a spol., a odkaz na prijaté 3 európske smernice týkajúce sa povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, neskôr v roku 2009 konsignovaných Smernicou 2009/103. K námietke vedľajšieho účastníka, ktorá spočívala v tzv. nepriamom účinku týchto smerníc, odvolací súd dodáva, že táto charakteristika smerníc nič nemení na potrebe uplatňovania princípu prednosti práva EÚ pred národným poriadkom za každých okolností. Aj v prípade že nedochádza k priamej aplikácii konkrétnej právnej normy ES, to znamená, keď sa na určitý právny príklad aplikuje norma vnútroštátna, mala by byť interpretovaná a použitá v súlade s právom ES. Z judikatúry Európskeho súdneho dvora vyplýva, že členské štáty musia pri výkone svojich právomoci v tejto oblasti rešpektovať právo únie, a že vnútroštátne ustanovenia, ktoré upravujú náhradu škody pri dopravných nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu odňať smernici jej potrebný účinok (rozsudok ESD z 9.6.2011 vo veci M.-XXX/XXXX). Z vyššie označeného rozsudku ESD vo veci Haasová taktiež vyplýva, že pojem škody treba vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých, spočívajúci v zásahu do práva na súkromie a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov. V danom rozsudku totiž ESD nehovorí o samotnom, od pojmu škoda oddelenom pojme nemajetkovej ujmy, ale hovorí o „škode z dôvodu nemajetkovej ujmy“. Z tohto slovného spojenia je zrejmé, že v prípade nemajetkovej ujmy ide o škodu. Za rozhodujúce je konštatovanie, že zodpovednosť poisteného vzniká na základe dopravnej nehody, a má občianskoprávnu povahu. Vo svetle uvedeného (eurokonformného) výkladu ust. § 4 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení potom platí, že náhrada škody z dôvodu nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu krytia povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku, a preto je poisťiteľ zodpovednosti za škodu pasívne vecne legitimovaným subjektom, ktorému na zákl. § 15 ods. 1 veta prvá Zák. č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení, vznikla povinnosť uhradiť škodu žalobcom za žalovaného v 1. rade, ktorý ako prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorým bola dopravná nehoda spôsobená, mal s poisťovňou uzatvorené povinné zmluvné poistenie.

51. Aj keď otázka pasívnej legitimácie poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka, za zásah do osobnostných práv pozostalých osôb usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode a jej krytia z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle zák. č. 381/2011 Z. z., už bola o rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu riešená (rozsudok 3Cdo/301/2012 z 31.3.2016, na ktorý poukazovali aj žalovaní), v zmysle ktorého plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenou prevádzkou motorového vozidla, sa nevzťahuje na nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúce z § 13 ods. 2, odvolací súd sa pri riešení tejto otázky odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu, pričom vychádzal z uznesenia Ústavného súdu SR zo 17.8.2016 sp. zn. I. ÚS 474/2016, kde v skutkovo obdobnej veci bola sťažnosť poisťovne odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Ústavný súd v tomto rozhodnutí zaujal názor, že čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej Smernice Rady 84/5 EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej Smernicou Európskeho Parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.5.2005 a čl. 1, prvý odsek tretej Smernice Rady 90/232/EHS z 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúci sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou

motorových vozidiel, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ako aj náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu, upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Poukázal na ďalšie svoje rozhodnutie pod sp. zn. III. ÚS 646/2012, na základe ktorého aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 11 a § 13), umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách, priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Ústavný súd k danému záveru dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, a súčasne zohľadňujúc zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby, vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, ako aj aplikujúc extenzívny výklad pojmu náhrada škody. Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd má spadať do poistného krytia poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenou prevádzkou motorových vozidiel.

52. Pokiaľ súd prvej inštancie priznal pozostalým deťom a súrodencom jednotlivo odškodnenie vo výške 4.000,- eur, resp. 2.000,- eur, odvolací súd poznamenáva, že týmto sa zásadným spôsobom nijako neodklonil od rozhodovacej praxe, ktoré súdu Slovenskej republiky v tomto smere realizujú, keď je bežná prax priznávania odškodnenia vo výške 20.000,- až 40.000,- eur v prípade úmrtia blízkej osoby a naopak v plnej miere zohľadnil spoluzavinenie právneho predchodcu žalobcov na vytvorenie kolíznej situácie, ktorá mala za následok jeho úmrtie, kde vytvoril túto kolíznú situáciu v stave ťažkej opilsti s tým, že obaja žalovaní nenamietali skutkové zistenia súdu prvej inštancie pokiaľ sa týka vzťahov detí a súrodencov s nebohým, ale ich jediná odvolacia argumentácia spočívala na spoluzavinení nebohého na vzniku dopravnej nehody. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí cituje viaceré rozhodnutia prvoinštančných aj odvolacích súdov pokiaľ sa týka priznania samotnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, kde zároveň pri znížení tejto nemajetkovej ujmy správne zohľadnil porušenie zákonnej prevenčnej povinnosti nebohého upravenej v § 415 Občianskeho zákonníka, ktorý vstúpil na vozovku v stave ťažkej opilsti nevšímajúc si situáciu na ceste, keď nemohol včas reagovať na prichádzajúce vozidlo.

53. Po zohľadnení všetkých týchto okolností je konkrétna výška náhrady nemajetkovej ujmy stále predmetom voľnej úvahy súdu a preto nemožno vyhovieť námietke žalovaných v tom smere, že spoluvina poškodeného nebola súdom prvej inštancie dostatočne odzrkadlená pri odôvodnení priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súd prvej inštancie uviedol konkrétne dôvody výpočtu, ktorými dospel k sumám náhrady nemajetkovej ujmy u jednotlivých žalobcov, keď úvahy súdu prvej inštancie v tomto kontexte smerujú k zámerom o charaktere a kvalite vzťahov oprávnených osôb k ich právnemu predchodcovi a podľa odvolacieho súdu nemusia mať kvalitu exaktnej matematickej precíznosti.

54. Odvolací súd má za to, že v danom prípade je primeraná výška nemajetkovej ujmy pre žalobcov a takouto výškou dôjde k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnosti náhrady strádania žalobcov. Súd tu správne pri určení výšky nemajetkovej ujmy zohľadnil život žalobcov spolu s nebohým otcom a súrodencom, s ktorými žili pred jeho úmrtím v spoločnej domácnosti.

55. Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutom vyhovujúcom výroku ako aj o výroku o náhrade trov konania s výnimkou náhrady trov konania vo vzťahu medzi žalobkyňou v 7. rade a žalovanými podľa § 387 ods. 1 CSP z dôvodu vecnej správnosti potvrdil. Pokiaľ sa týka náhrady trov konania, odvolací súd má za to, že bola žalovaná strana v súlade s § 255 CSP percentuálne úspešnejšou stranou v spore (pôvodne žalobcovia žiadali každý po 20.000,- eur), kde však žalovaní opomenuli, že predmetom konania boli dva nároky so samostatným skutkovým základom. V konaní o náhradu škody boli všetci žalobcovia v konaní na súde prvej inštancie v celom rozsahu úspešní a majú teda podľa § 255 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov konania od žalovaných. Obdobne boli úspešní aj v konaní o priznanie peňažnej satisfakcie, pri ktorej výška priznanej peňažnej sumy závislá od úvahy súdu. Preto súd prvej inštancie rozhodol vecne správne pokiaľ priznal žalobcom náhradu trov prvoinštančného konania, ktorej výška sa odvíja od jednotlivých prisúdených súm žalobcom.

56. Žalovaný v 1. rade rovnako napadol aj výrok rozsudku súdu prvej inštancie č. V., ktorým bolo rozhodnuté o trovách vo vzťahu medzi žalobkyňou v 7. rade a oboma žalovanými s tým aj, že keď tento výrok osobitne v odvolaní neodôvodnil, tento bol ako výrok, ktorý je súvisiaci s vecou samou podrobený odvolaciemu prieskumu. Je potrebné prisvedčiť odvolateľovi v tom smere, že tento výrok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, ako aj z toho dôvodu, že tento výrok je nedostatočne odôvodnený, keď súd prvej inštancie v prejednávanej veci aplikoval ust. § 257 je ako dôvod hodný osobitného zreteľa, zohľadnil výnimočné okolnosti tohto prípadu, keď uviedol len, že žalobkyňa v 7. rade si uplatnila nároku v dôsledku tragickej smrti jej otca, pričom však nijako nezdôvodnil prečo keď

jej nárok v celosti a to aj čo do základu zamietol pre predchádzajúcu pasivitu v tomto spore, bez ohľadu na skutkové a právne okolnosti aj v prípade procesného neúspechu, resp. tak ako tomu bolo v prejednávanej veci úplného zamietnutia žaloby by žalobcovia museli znášať vo vzťahu k tejto žalobkyni svoje trova konania aj keď vo vzťahu k nej boli plne úspešnými účastníkmi konania. V prípade ak by si odvolací súd osvojil argumentáciu súdu prvej inštancie v tejto časti trov by žalobcovia o náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu úmrtia blízkej osoby nikdy nemuseli znášať náhradu trov konania, a to vrátane šikanózných, resp. úplne bezdôvodných žalôb.

57. S poukazom na vyššie uvedené preto odvolací súd v tejto časti (výroku č. V. rozsudku súdu prvej inštancie) rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že súd prvej inštancie zároveň rozhodne aj o odvolacích trovách vo vzťahu k žalobkyni v 7. rade.

58. V odvolacom konaní boli úspešní žalobcovia s výnimkou žalobkyne v 7. rade, ktorí majú preto podľa § 255 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov odvolacieho konania z tých istých dôvodov, pre ktoré odvolací súd potvrdil výrok o trovách konania za konanie na súde prvej inštancie. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

59. Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).